

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

พ.ศ. ๒๕๕๕

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาหรือสาขาวิชาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ การอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า “มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ การจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ ต้องมุ่งให้เกิดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต โดยมีหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบอื่น ๆ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๓ สถาบันอุดมศึกษาใดจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์ แผนไทยประยุกต์ อยู่ในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ต้องปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศนี้ ภายในปีการศึกษา ๒๕๕๕

ข้อ ๔ ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้นได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

วรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
พ.ศ. ๒๕๕๔

เอกสารแนบท้าย
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
พ.ศ.๒๕๕๔

มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
พ.ศ. ๒๕๕๔

๑. ชื่อสาขา

การแพทย์แผนไทยประยุกต์

๒. ชื่อปริญญาและประกาศนียบัตร

(๑) สายวิชาชีพ

ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ชื่อเต็ม ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
Graduate Diploma (Applied Thai Traditional Medicine)
ชื่อย่อ ป.บัณฑิต (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
Grad. Dip. (Applied Thai Traditional Medicine)

ระดับที่ ๔ ปริญญาโท

ชื่อเต็ม การแพทย์แผนไทยประยุกต์มหาบัณฑิต
Master of Applied Thai Traditional Medicine
ชื่อย่อ พทป.ม.
M.ATM.

ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ชื่อเต็ม ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
Higher Graduate Diploma (Applied Thai Traditional Medicine)
ชื่อย่อ ป.บัณฑิตชั้นสูง (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
Higher Grad. Dip. (Applied Thai Traditional Medicine)

ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก

ชื่อเต็ม การแพทย์แผนไทยประยุกต์ดุษฎีบัณฑิต
Doctor of Applied Thai Traditional Medicine
ชื่อย่อ พทป.ด.
D.ATM.

(๒) สายวิชาการ

ระดับที่ ๔ ปริญญาโท

ชื่อเต็ม วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
Master of Science (Applied Thai Traditional Medicine)
ชื่อย่อ วท.ม. (การแพทย์แผนไทยประยุกต์)
M.S. (Applied Thai Traditional Medicine)

ระดับที่ ๒ ปริญญาเอก

ชื่อเต็ม	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การแพทย์แผนไทยประยุกต์) Doctor of Philosophy (Applied Thai Traditional Medicine)
ชื่อย่อ	ปร.ด. (การแพทย์แผนไทยประยุกต์) Ph.D. (Applied Thai Traditional Medicine)

๓. ลักษณะของสาขา

สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์เป็นวิชาชีพที่นำศาสตร์การแพทย์แผนไทยมาใช้ในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยและประชาชน ประกอบด้วย **เวชกรรมแผนไทย** เป็นการตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาโรคตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย **เภสัชกรรมแผนไทย** เป็นการปรุงยาและผลิตยาจากสมุนไพรสำหรับบำบัดรักษาโรค **หัตถเวชกรรมแผนไทย** เป็นการบำบัดรักษาด้วยการนวดไทยแบบราชสำนัก และ **ผดุงครรภ์** เป็นศาสตร์ในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ การทำคลอด การดูแลหญิงหลังคลอด และการดูแลทารกแรกเกิด การดูแลสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยดังกล่าวนี้ ครอบคลุมทั้งการป้องกันการบำบัดรักษาโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการสร้างเสริมสุขภาพ

ผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์แผนไทยประยุกต์ นอกจากต้องมีความรู้ความสามารถทางการแพทย์แผนไทยแล้ว ยังต้องมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และความรู้พื้นฐานทางการแพทย์แผนปัจจุบันด้วย เพื่อเป็นพื้นฐานในการคัดกรองโรค การสื่อสารกับบุคลากรทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพสาขาอื่น การติดตามวิทยาการ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับในคุณภาพมาตรฐาน

ปัจจุบันประชาชนหันมาสนใจดูแลสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลก็มีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนการแพทย์แผนไทยโดยจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ของชาติ การพัฒนาการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับในคุณภาพมาตรฐานโดยการสร้างบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย พัฒนาด้านวิชาการ รวมทั้งการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการแพทย์แผนไทยอันเป็นภูมิปัญญาล้ำค่าของชาติ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป

๔. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- (๑) มีคุณธรรมจริยธรรมของแพทย์แผนไทยประยุกต์ จริยธรรมสำหรับผู้ประกอบโรคศิลปะ คุณธรรมจริยธรรมที่วิญญูชนพึงมี และสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ
- (๒) มีความรู้ขั้นสูงทางวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย และความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และเภสัชศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาปัญหา การพัฒนาและการวิจัย ค้นคว้า รวบรวมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยอย่างถูกต้องและเป็นระบบ
- (๓) สามารถประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนทางวิชาการและวิชาชีพ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลความรู้ทางการแพทย์แผนไทยจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งจากการทำวิจัย

- (๔) มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับบุคลากรสาขาวิชาชีพอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในฐานะผู้นำและสมาชิกกลุ่ม สามารถแก้ไขปัญหา/ข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล และมีความรับผิดชอบสูงต่องานในความรับผิดชอบและต่อการพัฒนาตนเองในเชิงวิชาการและวิชาชีพ
- (๕) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ และวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลความรู้

๕. มาตรฐานผลการเรียนรู้

สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ไว้ ๖ ด้านสำหรับแต่ละระดับดังต่อไปนี้

ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ด้านที่ ๑ : คุณธรรม จริยธรรม

- (๑) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่วิญญูชนพึงมี และคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์อย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี
- (๒) สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์/ปัญหาทั่วไปและทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม และสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางค่านิยม

ด้านที่ ๒ : ความรู้

- (๑) มีความรู้ระดับสูงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๒) มีความรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันกับงานการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๓) มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยใหม่ ๆ และนวัตกรรม

ด้านที่ ๓ : ทักษะทางปัญญา

- (๑) สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงานเพื่อศึกษาประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อน
- (๒) สามารถระบุแหล่งข้อมูลหรือเทคนิคการวิเคราะห์เพิ่มเติม และจัดทำข้อเสนอในการแก้ปัญหาหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ ๔ : ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (๑) สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเองและเป็นกลุ่มในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งสถานการณ์ใหม่หรือที่ต้องการไหวพริบและความฉับไว
- (๒) มีความรับผิดชอบสูงในหน้าที่การงานหรือสถานการณ์อื่น ๆ ทางวิชาชีพ
- (๓) มีความรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับงานในปัจจุบันและการพัฒนาในอนาคต

ด้านที่ ๕ : ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- (๑) สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่หลากหลายในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนวทางแก้ปัญหา
- (๒) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในการพูด การเขียน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์
- (๓) มีการประเมินความสำเร็จของการสื่อสารกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ ๖ : ทักษะพิสัย

- (๑) มีความสามารถในการทำหัตถการทางการแพทย์แผนไทยประยุกต์ในระดับชำนาญการ

ระดับที่ ๔ ปริญญาโท

ด้านที่ ๑ : คุณธรรม จริยธรรม

- (๑) แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
- (๒) สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์/ปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพที่มีความซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ ในสถานการณ์ที่ไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพ หรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอ ด้วยความไวต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยความยุติธรรม มีหลักฐานชัดเจน และตอบสนองปัญหาตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม
- (๓) สามารถหยิบยกปัญหาทางจริยธรรมวิชาชีพที่มีอยู่เพื่อการทบทวนและแก้ไข

ด้านที่ ๒ : ความรู้

- (๑) มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเนื้อหาสาระหลักของสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด
- (๒) มีความรู้ในศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันกับงานการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๓) มีความเข้าใจทฤษฎีการวิจัยและวิธีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดถึงผลกระทบของผลงานวิจัยในปัจจุบันที่มีต่อองค์ความรู้และการปฏิบัติในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๔) ตระหนักในระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในสภาพแวดล้อมของระดับชาติและนานาชาติที่อาจมีผลกระทบต่อสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

ด้านที่ ๓ : ทักษะทางปัญญา

- (๑) สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงานในการจัดการบริบทใหม่หรือในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ และพัฒนาแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองประเด็นหรือปัญหาในด้านวิชาการ/วิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๒) สามารถใช้ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในการวิเคราะห์ประเด็นหรือปัญหาที่ซับซ้อน รวมถึงพัฒนาข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องได้อย่างสร้างสรรค์
- (๓) สามารถวางแผนและดำเนินการโครงการสำคัญหรือโครงการวิจัยได้ด้วยตนเอง และให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ซึ่งขยายองค์ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติเดิม

ด้านที่ ๔ : ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (๑) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการข้อโต้แย้งและปัญหาต่าง ๆ และแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม
- (๒) มีความรับผิดชอบสูงในหน้าที่การงานหรือสถานการณ์อื่น ๆ ทางวิชาชีพ สามารถแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือมีความยุ่งยากได้ด้วยตนเอง
- (๓) สามารถประเมินตนเอง รวมทั้งวางแผนในการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้

ด้านที่ ๕ : ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- (๑) สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า สรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา โดยเจาะลึกเฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด

- (๒) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

ด้านที่ ๖ : ทักษะพิสัย

- (๑) มีความสามารถในการใช้หลักการและเทคโนโลยีทางการแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่เหมาะสมกับแขนงวิชาที่ศึกษา

ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ด้านที่ ๑ : คุณธรรม จริยธรรม

- (๑) แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
- (๒) สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์/ปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพที่มีความซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ ในสถานการณ์ที่ไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพ หรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอ ด้วยความไวต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยความยุติธรรม มีหลักฐานชัดเจน และตอบสนองปัญหาตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม
- (๓) สามารถหยิบยกปัญหาทางจริยธรรมวิชาชีพที่มีอยู่เพื่อการทบทวนและแก้ไข

ด้านที่ ๒ : ความรู้

- (๑) มีความรู้อย่างลึกซึ้งและทันสมัยในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องเฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด
- (๒) มีความรู้ความเข้าใจถึงการดำเนินการวิจัยในปัจจุบันและทฤษฎีที่จะเกิดขึ้น
- (๓) มีความรู้และความเข้าใจในกฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณทางวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง

ด้านที่ ๓ : ทักษะทางปัญญา

- (๑) สามารถวิเคราะห์สถานการณ์/ปัญหาที่ซับซ้อนทางด้านวิชาการ/วิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และประเมินความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสามารถติดตามผลที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งสังเคราะห์เป็นความรู้ที่จะช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๒) สามารถวางแผนและดำเนินการโครงการสำคัญหรือโครงการวิจัยได้ด้วยตนเอง และให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ซึ่งขยายองค์ความรู้หรือแนวทางการปฏิบัติเดิม

ด้านที่ ๔ : ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (๑) สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน
- (๒) สามารถริเริ่มและรับผิดชอบกิจกรรมหรืองานทางวิชาชีพในหมวดวิชา/สาขาของตนอย่างเต็มที่
- (๓) สนับสนุนผู้อื่นและผู้ร่วมงานในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ
- (๔) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ ๕ : ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- (๑) สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า สรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา โดยเจาะลึกเฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด

- (๒) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

ด้านที่ ๖ : ทักษะพิสัย

- (๑) มีความสามารถในการทำและประยุกต์ใช้หัตถการทางการแพทย์แผนไทยประยุกต์แขนงวิชาที่ศึกษาในระดับเชี่ยวชาญ

ระดับที่ ๖ ปริญาเอก

ด้านที่ ๑ : คุณธรรม จริยธรรม

- (๑) แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และการจัดการกับความขัดแย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
- (๒) สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์/ปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพที่มีความซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ ในสถานการณ์ที่ไม่มีข้อมูลทางจรรยาบรรณวิชาชีพ หรือไม่มีระเบียบข้อบังคับเพียงพอ ด้วยความไวต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ด้วยความยุติธรรม มีหลักฐานชัดเจน และตอบสนองปัญหาตามหลักการ เหตุผล และค่านิยมอันดีงาม
- (๓) สามารถชี้ให้เห็นข้อควรทบทวนและแก้ไข/พัฒนาของจรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ด้านที่ ๒ : ความรู้

- (๑) มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เป็นแก่นในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญของวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๒) สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือพัฒนานวัตกรรมสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ
- (๓) มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงในวิชาชีพ

ด้านที่ ๓ : ทักษะทางปัญญา

- (๑) สามารถใช้ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและเทคนิคการแสวงหาความรู้ในการวิเคราะห์ ประเด็นและปัญหาสำคัญ และพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์
- (๒) สามารถสังเคราะห์และบูรณาการผลงานการวิจัย ทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่ศึกษาในชั้นสูง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจใหม่
- (๓) สามารถออกแบบและดำเนินการโครงการวิจัยที่สำคัญในเรื่องที่ซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือปรับปรุงแนวปฏิบัติเดิม

ด้านที่ ๔ : ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (๑) สร้างปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกถึงความโดดเด่นในการเป็นผู้นำในทางวิชาการหรือวิชาชีพ และสังคมที่ซับซ้อน
- (๒) มีความสามารถสูงในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการและวิชาชีพ
- (๓) สามารถวางแผนวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนสูงมากได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถวางแผนในการพัฒนาตนเองและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ ๕ : ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- (๑) สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า ในประเด็นปัญหาที่สำคัญและซับซ้อน สรุปปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา โดยเจาะลึกเฉพาะบางแขนงวิชาที่กำหนด
- (๒) สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งในวงการศึกษาและวิชาชีพ รวมถึงชุมชนทั่วไป โดยการนำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งวิทยานิพนธ์หรือโครงการค้นคว้าที่สำคัญ

ด้านที่ ๖ : ทักษะพลัส

- (๑) มีความสามารถในการใช้หัตถการและเทคโนโลยีทางการแพทย์แผนไทยประยุกต์และนำไปพัฒนาองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับแขนงวิชาที่ศึกษา

๖. องค์การวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี เนื่องจากสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์กำหนดให้การศึกษาเฉพาะในระดับที่ ๒ ปริญญาตรี เป็นคุณสมบัติสำหรับการขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

๗. โครงสร้างหลักสูตร

- ๗.๑ **ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต** ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต
- ๗.๒ **ระดับที่ ๔ ปริญญาโท** ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๒ แผน คือ
- แผน ก** เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้
- แบบ ก ๑** ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด
- แบบ ก ๒** ทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต
- แผน ข** เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชา โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า ๓ หน่วยกิต และไม่เกิน ๖ หน่วยกิต
- ๗.๓ **ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง** ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต
- ๗.๔ **ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก** แบ่งการศึกษาเป็น ๒ แบบ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง คือ
- แบบ ๑** เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด ดังนี้

แบบ ๑.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๘ หน่วยกิต

แบบ ๑.๒ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต

ทั้งนี้วิทยานิพนธ์ตามแบบ ๑.๑ และแบบ ๑.๒ จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

แบบ ๒ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และศึกษางานรายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

แบบ ๒.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

แบบ ๒.๒ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๘ หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

ทั้งนี้วิทยานิพนธ์ตามแบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ ต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

๘. เนื้อหาสาระสำคัญ

เนื้อหาสาระของกลุ่มวิชาหรือรายวิชาในแต่ละระดับ เป็นดังนี้

๘.๑ **ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต** เป็นเนื้อหาสาระความรู้และหรือทักษะทางวิชาชีพที่สำคัญหรือในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มเติมความรู้ความสามารถในการประกอบโรคศิลปะ

๘.๒ **ระดับที่ ๔ ปริญญาโท** เป็นเนื้อหาสาระความรู้และทักษะที่จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความชำนาญทางด้านการวิจัยและหรือพัฒนาความชำนาญระดับสูงทางวิชาชีพ อาทิ สถิติและระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานการแพทย์

แผนไทยประยุกต์ เมื่อเข้าศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในหลักสูตรคุณวุฒิสายวิชาการจะต้องลงทะเบียนศึกษารายวิชาทางด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์เพิ่มเติมเฉพาะแขนงวิชาที่ต้องการศึกษาให้มีพื้นฐานอย่างน้อยเทียบเท่ากับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยไม่นับหน่วยกิต และสอบได้สัญลักษณ์ S

๘.๓ **ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง** เป็นเนื้อหาสาระความรู้และหรือทักษะทางวิชาชีพบางแขนงวิชาที่สำคัญหรือในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาโท เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มเติมความรู้ความสามารถในการประกอบโรคศิลปะ

๘.๔ **ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก** เป็นเนื้อหาสาระความรู้และทักษะที่จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความชำนาญทางด้านการวิจัย การศึกษาค้นคว้าที่ลุ่มลึกในระดับสูงอย่างมีอิสระ การติดตามพัฒนาการล่าสุดขององค์ความรู้ ตลอดจนการแปลความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาเนื้อหาสาระในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ในแขนงวิชาที่ต้องการค้นคว้า อาทิ สถิติและระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานการแพทย์แผนไทยประยุกต์เมื่อเข้าศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในหลักสูตรคุณวุฒิสายวิชาการจะต้องลงทะเบียนศึกษารายวิชาทางด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์เพิ่มเติมเฉพาะแขนงวิชาที่ต้องการศึกษาให้มีพื้นฐานอย่างน้อยเทียบเท่ากับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยไม่นับหน่วยกิต และสอบได้สัญลักษณ์ S

๙. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ (บัณฑิตศึกษา)

๙.๑ กลยุทธ์การสอน

ใช้รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งถือหลักการว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (student centered) โดยเน้นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ (learning centered education) และการพัฒนาความสามารถที่สำคัญและจำเป็น (real needs) กล่าวคือ

- (๑) เน้นวิธีการเรียนการสอนภาคทฤษฎีแบบ active learning ซึ่งหมายถึงการเรียนที่มีกิจกรรมให้ใช้ความคิดในระดับสูง (higher-order thinking tasks) คือการวิเคราะห์ (analysis) สังเคราะห์ (synthesis) และประเมิน (evaluation)
- (๒) เน้นการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแบบ active learning เช่น การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง (real situation) การทำโครงการ การทำวิจัย
- (๓) เน้นการค้นคว้า/แสวงหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสังเคราะห์องค์ความรู้

๙.๒ กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้

ใช้กลยุทธ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และสอดคล้องกับกลยุทธ์การสอนที่กล่าวข้างต้น

- (๑) ให้ความสำคัญกับการประเมินให้ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนา (formative evaluation) ตนเองของผู้เรียน
- (๒) การประเมินเพื่อตัดสินผลการศึกษา (summative evaluation) จะเน้นการประเมินความรู้ความสามารถที่สำคัญ (essential knowledge and skills) ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ทั้งในสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง
- (๓) ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณสมบัติด้านอื่นนอกเหนือจากความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ได้แก่ การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ และการประเมินทางด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น
- (๔) ให้ความสำคัญกับการฝึกให้นักศึกษาสามารถประเมินตนเอง (self evaluation)
- (๕) ให้ความสำคัญกับการเลือกรูปแบบและวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน (validity) และให้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือ (reliability)

๑๐. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดให้มีระบบและกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์เป็นอย่างน้อย

๑๐.๑ **ระดับรายวิชา**

มีกลุ่มอาจารย์รับผิดชอบพิจารณาความเหมาะสมของข้อสอบ และพิจารณาผลการสอบ

๑๐.๒ **ระดับหลักสูตร**

ควรจัดให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากบุคคล และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น จากความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

๑๑. **คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้**

๑๑.๑ **คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา**

ผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับต่าง ๆ จะต้องสำเร็จการศึกษาดังนี้

- (๑) **ระดับที่ ๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิต** เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๒) **ระดับที่ ๔ ปริญญาโท** เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๓) **ระดับที่ ๕ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง** เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (๔) **ระดับที่ ๖ ปริญญาเอก** เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือปริญญาโทสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่มีผลการเรียนดีมาก (คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า ๓.๒๕)

รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

๑๑.๒ **การเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์**

ให้เป็นไปตามข้อบังคับหรือระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

๑๒. **คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน**

๑๒.๑ **คุณสมบัติของอาจารย์ประจำ**

อาจารย์ประจำต้องมีคุณวุฒิเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

๑๒.๒ **สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา**

ระดับบัณฑิตศึกษาที่จัดให้มีการฝึกปฏิบัติการและหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต้องมีสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ดังนี้

- (๑) การฝึกปฏิบัติการ กำหนดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาดังนี้ อาจารย์ ๑ คน ต่อนักศึกษาไม่เกิน ๘ คน
- (๒) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาดังนี้ อาจารย์ ๑ คน ต่อนักศึกษาไม่เกิน ๔ คน

สำหรับสัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระต่อนักศึกษาต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

๑๒.๓ **บุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน**

สถาบันการศึกษาจะต้องจัดให้มีบุคลากรจำนวนที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการบริหารหลักสูตรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๓. **ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ**

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนการสอนดังนี้

๑๓.๑ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ พร้อมสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

๑๓.๒ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีหนังสือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งจัดให้มีระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์สำหรับการค้นคว้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

๑๓.๓ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีโรงพยาบาลหรือคลินิกที่ให้การตรวจรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย ซึ่งมีจำนวนผู้มารับบริการในแต่ละประเภทเพียงพอต่อการศึกษาและฝึกเวชปฏิบัติ การแพทย์แผนไทยประยุกต์ ครอบคลุมทั้ง ๔ กลุ่มวิชา คือ เวชกรรมแผนไทย เภสัชกรรมแผนไทย หัตถเวชกรรมแผนไทย และผดุงครรภ์ เพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์และหรือเป็นแหล่งค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษา

๑๓.๔ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีหน่วยผลิตยาจากสมุนไพรซึ่งมีการผลิตยาหลายรูปแบบ ทั้งยาเดี่ยวและยาตำรับ เพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์และหรือเป็นแหล่งค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษา ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาใด หรือรายวิชาใด หรือกำลังดำเนินการให้มีทรัพยากรข้อ ๑๓.๓ และ ๑๓.๔ ให้เพียงพอหรือเป็นของสถาบันเอง และต้องขอให้สถาบันการศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่มีทรัพยากรดังกล่าวช่วยเหลือ จะต้องทำข้อตกลงที่ชัดเจน และลงนามโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในข้อตกลงดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษาจะต้องสามารถเข้าไปร่วมดูแลการจัดการศึกษาได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้จะต้องจัดให้มีอาจารย์ผู้ควบคุมดูแล การศึกษาและหรือฝึกเวชปฏิบัติอย่างชัดเจน และได้อัตราส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาตามเกณฑ์

๑๔. **แนวทางการพัฒนาคณาจารย์**

๑๔.๑ มีการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

๑๔.๒ มีการจัดประชุมอบรมให้ความรู้พื้นฐานทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

๑๔.๓ มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

๑๕. **การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน**

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ต้องประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยกำหนดตัวชี้วัดหลักและเป้าหมายของผลการดำเนินการอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๑๕.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานของหลักสูตร

๑๕.๒ มีรายละเอียดของหลักสูตรครอบคลุมหัวข้อตามแบบ มคอ. ๒ ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

- ๑๕.๓ มีรายละเอียดของรายวิชาและรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ครอบคลุมหัวข้อตามแบบ มคอ. ๓ และ มคอ. ๔ อย่างน้อยก่อนเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกรายวิชา
- ๑๕.๔ จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา และรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) มีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อตามแบบ มคอ. ๕ และ มคอ. ๖ ภายใน ๓๐ วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา
- ๑๕.๕ จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร มีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อตามแบบ มคอ. ๗ ภายใน ๖๐ วันหลังสิ้นปีการศึกษา
- ๑๕.๖ มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่มีรายละเอียดครอบคลุมหัวข้อตามแบบ มคอ. ๓ และ มคอ. ๔ (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ ๒๕ ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา
- ๑๕.๗ มีการพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือการประเมินผลการเรียนรู้จากผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานใน มคอ. ๗ ในปีก่อน
- ๑๕.๘ อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคน ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน
- ๑๕.๙ อาจารย์ประจำทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการและ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- ๑๕.๑๐ จำนวนบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (ถ้ามี) ได้รับการพัฒนาวิชาการและ/หรือวิชาชีพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ต่อปี
- ๑๕.๑๑ ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพของหลักสูตร เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓.๕ จากคะแนนเต็ม ๕.๐
- ๑๕.๑๒ ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่ เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓.๕ จากคะแนนเต็ม ๕.๐

ตัวบ่งชี้ข้อ ๑๕.๑ - ๑๕.๑๒ เป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับพันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถาบัน หรือกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่สูงขึ้น เพื่อการยกระดับมาตรฐานของสถาบัน โดยกำหนดไว้ในรายละเอียดหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาที่จะได้รับการเผยแพร่หลักสูตรที่ได้มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๕๒ ต้องมีผลการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายตัวบ่งชี้ที่กำหนดอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง ๒ ปีการศึกษา เพื่อติดตามการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

เกณฑ์การประเมิน : ผลการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับ “**เกณฑ์ดี**” หมายถึง หลักสูตรที่ได้มาตรฐานตามมาตรฐานคุณวุฒิสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยตัวบ่งชี้ข้อ ๑๕.๑ - ๑๕.๕ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้บังคับมีผลการดำเนินการบรรลุเป้าหมาย และมีจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีผลดำเนินการบรรลุเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของตัวบ่งชี้รวม (โดยพิจารณาจากจำนวนตัวบ่งชี้รวมในแต่ละปี)

๑๖. **การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ สู่การปฏิบัติ**
สถาบันอุดมศึกษาที่มีความประสงค์จะเปิดสอน/ปรับปรุงหลักสูตรสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรดำเนินการดังนี้

- ๑๖.๑ พิจารณาความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรในหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ๑๖.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอย่างน้อย ๕ คน โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย ๒ คน ผู้แทนองค์กรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ (คณะกรรมการวิชาชีพ สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์)อย่างน้อย ๑ คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยมีหัวข้อหลักสูตรอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ.๒ (รายละเอียดของหลักสูตร) (ภาคผนวก)
- ๑๖.๓ การพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ตามข้อ ๑๖.๒ นั้น ในหัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์แล้ว สถาบันอุดมศึกษา อาจเพิ่มเติมมาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งพิเศษกว่าบัณฑิตในระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาเดียวกัน ของสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นที่สนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา หรือผู้ที่สนใจจะรับบัณฑิต เข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐาน ผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (curriculum mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชา ในหลักสูตรมีความรับผิดชอบหลักหรือความรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใดบ้าง
- ๑๖.๔ จัดทำรายละเอียดของรายวิชา รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๓ (รายละเอียดของรายวิชา) และแบบ มคอ.๔ (รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม) ตามลำดับ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเรื่องใดบ้าง สถาบันอุดมศึกษาต้องมอบหมายให้ภาควิชา/สาขาวิชาจัดทำรายละเอียดของรายวิชาทุกรายวิชา รวมทั้งรายละเอียดของ ประสบการณ์ภาคสนามให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดสอน
- ๑๖.๕ สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตรซึ่งได้ จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน โดยสภาสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดระบบ และกลไกของการจัดทำและอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนามให้ชัดเจน
- ๑๖.๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติให้ เปิดสอนแล้วให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภา สถาบันอุดมศึกษาอนุมัติ
- ๑๖.๗ เมื่อสภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติตามข้อ ๑๖.๕ แล้ว ให้มอบหมายอาจารย์ผู้สอนแต่ละ รายวิชาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลที่กำหนดไว้ใน รายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์

ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้บรรลุตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

๑๖.๘ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การประเมินผล และการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา และประสบการณ์ภาคสนามในแต่ละภาคการศึกษาแล้ว ให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ซึ่งรวมถึงการประเมินผล และการทวนสอบผลการเรียนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ พร้อมปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๕ (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) และแบบ มคอ.๖ (รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม) ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวล/วิเคราะห์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในภาพรวมประจำปีการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.๗ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา กลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหากจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนก็สามารถทำได้

๑๖.๙ เมื่อครบรอบหลักสูตร ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้อและรายละเอียดอย่างน้อยตามแบบ มคอ.๗ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เช่นเดียวกับการรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา และวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวมว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ รวมทั้งให้นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และ/หรือการดำเนินการของหลักสูตรต่อไป

๑๗. **การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR)**

เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา การรับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการ สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้โดยสะดวก ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR) เมื่อสถาบันอุดมศึกษาได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑๗.๑ เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษาก่อนเปิดสอนและได้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตรนั้น

๑๗.๒ ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน ๒ ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

- ๑๗.๓ หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป
- ๑๗.๔ กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแลให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์กำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไม่เป็นไปตามที่กำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้น จนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา